

ВОЛИНСЬКІ ЕПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

За єдину Помісну Українську
Православну Церкву!

Часопис Волинської єпархії
Київського Патріархату

№3 (160) березень 2018 р.

«Жидичинська лавра – забута історія» – представлення наукового проекту з такою назвою відбулося 17 лютого в чоловічому монастирі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату. Докладніше про подію – на с. 4

З ЦЕРКОВНОГО КАЛЕНДАРЯ

13 березня – святителя Арсенія (Мацієвича), митрополита Ростовського

Цей Божий угодник народився 1697 року на Волині, у Володимирі, українець за походженням.

Родина була благочестивою, бідною, проте шляхетською. Батько святителя був православним священиком. З дитинства Олександр мав хист до науки. Отримав гарну освіту, навчаючись у Львівській та Київській академіях.

У 1716 р. майбутнього митрополита направили в Новгород-Сіверський Спасів монастир проповідником. Тут його пострижено у чернецтво з ім'ям Арсеній. На той час приймати чернечий постриг у молодому віці було звичайним явищем. Чернігівський єпископ Антоній рукоположив ченця Арсенія у сан ієродиякона. З монастиря приїздить до Києва для закінчення навчання в академії (1718–1726). Займається проповідницькою діяльністю, слухає повчання найкращих у той час українських богословів.

У 1723 році в соборі Святої Софії приймає сан ієромонаха. Перебування Арсенія у Києві дало позитивні наслідки для утвердження української свідомості в його душі.

В 1729 році о. Арсеній переходить у Чернігівський Троїцько-Ільїнський монастир. Тоді єпископом у Чернігові був Іродіон (Жураківський), від якого той сприймає погляди про невтручання світських властей у справи Церкви.

У 1741 р. ієромонаха Арсенія рукоположено в сан єпископа і призначено митрополитом Тобольським і всього Сибіру. Розгортає тут велику місіонерську діяльність. Але в Тобольську він був уражений важкою недугою, тож у 1742 р. указом імператриці Єлизавети митрополита Арсенія переводять до Ростова, призначаючи його членом Священного Синоду.

Владика Арсеній був справедливий, суворий, проте завжди вибачав. Його суворість проявлялася до непокірних, що відмовлялися виконувати свої обов'язки, а ревним служителям Божим радів. Проявляв милосердя до убогих людей.

Його проповідницька діяльність віддзеркалювала істинну християнську віру, наvertsала тисячі душ. Крім того, святитель написав 12 томів праць (вийшло друком лише вісім творів).

У 1762 році на російський трон зійшла цариця Катерина II. Святитель виступив проти неї, оскільки вона хотіла залучити до державної казни монастирські маєтки та землі. У Неділю торжества православ'я владика виголосив анафему всім, хто «гвалтує й ображає святі Божі церкви та монастирі». Всі, хто був у Ростовському кафедральному соборі, зрозуміли, що мова в

першу чергу йде про царицю. За це митрополита позбавили сану та вислали як простого ченця в Карельський Свято-Миколаївський монастир, що неподалік Архангельська. Тут він робив різну чорну роботу: рубав дрова, палив у печі, мив підлогу та прибирав, проте не зрікся своїх поглядів.

У 1766 році відбувся повторний суд, де 70-річного Арсенія вже як політичного злочинця було засуджено до смертної кари. Та згодом цей вирок замінили довічним перебуванням у Ревельській фортеці з глузливим іменем Андрій Враль.

Перебував тут святитель у нелюдських умовах. Двері в камеру замурували до його смерті. Заборонені були будь-які розмови зі сторонніми. Наприкінці відмовились дати святому не тільки одяг, але і їжу.

А щоб його муки були нестерпніші, цариця звеліла повісити на стіні камери його власний митрополичий портрет. Чотири роки страждав тут Мацієвич, наприкінці зими 1772 року з миром відійшов до Бога.

Рішенням Помісного Собору УПЦ КП Арсеній (Мацієвич) причислений до лику святих як священномученик.

Віталій КЛИМЧУК

Наша газета – у Вашу скриньку

Боголюб'язний читачу! Наш часопис – надійна підмога та корисний засіб у духовному житті православного християнина. Аби ця популярна волинська релігійна газета надходила Вам додому – випишіть її у будь-якому поштовому відділенні області, починаючи з будь-якого місяця.

Вартість одного примірника з доставкою – 2 грн 49 к. (без вартості приймання передплати). Індекс у поштовому каталозі обласної періодики – 91241. Архів основних публікацій «Волинських єпархіальних відомостей», радіопередач та інших аудіо-, відео- і текстових документів, церковні новини тощо – в інтернеті за адресою: www.pravoslaviavolyni.org.ua

ВОЛИНСЬКІ ІКОНИ

Христос у потирі.
1737 р. Дерево, левкас, темпера, олія,
сріблення. Волинь. Експонується у
Музеї волинської ікони.

У середині – другій половині XVIII ст. у волинському іконописі з'являються нові сюжети на євхаристичну тему: «Христос – Виноградна Лоза», «Христос у потирі». Це було зумовлено зростаючим інтересом до страсних тем і знайомством іконописців із їхніми західноєвропейськими розробками.

В українському мистецтві зображення Христа у потирі (чаші для Причастя) бачимо на речах, що вживаються під час таїнства Євхаристії: воздугах (покрівцях), дисках і обов'язково на жертвенниках. У XVII ст. цей сюжет з'являється у стінних розписах та книжковій графіці.

В іконописі зображення Спасу у потирі поряд з іншими сюжетами, що безпосередньо пов'язані з Його євхаристичною жертвою («Христос у виноградному точилі», «Христос – Виноградна Лоза»), набирають поширення з кінця XVII ст. А вже під час Богослужіння переміна (переосутнення) Святих Дарів відбувається у момент урочистого вимовлення слів: «І створи хліб цей чесним Тілом Христа Твого... А те, що в чаші цій, чесною Кров'ю Христа Твого... Перетворивши Духом Твоїм Святим».

Українські ієрархи замовляли ікони подібної тематики, аби додатково підкреслити євхаристичні моменти Божественної Літургії символічними зображеннями. У XVII–XVIII ст. євхаристична іконографія спиралася на художні прийоми, вироблені у західноєвропейському мистецтві. Проте наші майстри сприймали західні впливи, не копіюючи, а творчо переосмислюючи їх, дотримуючись визначальних засад українського сакрального мистецтва.

Саме так учинив волинський іконописець, працюючи над образом «Христос у потирі», що є винятковим твором за композиційною побудовою та алегоричним змістом. Поєднання мотивів, узятих із різних сюжетів, привнесення нових деталей, переосмислення сцен поствізантійської й західноєвропейської традиції, додало іконі місцевого колориту.

Центром композиції є зображення Христа у срібній чаші із зігнутими у ліктях, піднятими руками. Долоні розкриті – так іконописець

показує рани Христа від цвяхів. Із чола Спасителя, Його очей, ран на руках та з-під ребра у чашу стікає кров. Потир символізує не тільки чашу, що передав Своїм учням Христос під час Тайної вечері, а й легендарний Грааль – чашу, в яку було зібрано кров Ісуса на хресті. Справа від Христа іконописець зображає вазу з колосками пшениці як символ причастя хлібом, що знаменує Його тіло: «...Ісус узяв

хліб, благословив, переламав, дав їм і сказав: прийміть, споживайте, це є Тіло Моє. І, взявши чашу та хвалу воздавши, подав їм; і пили з неї всі. І сказав їм: це є Кров Моя Нового Завіту, що за багатьох проливається» (Мк. 4:22–24).

Півень – символ зречення Петром Христа. «І говорить йому Ісус: істинно кажу тобі, що сьогодні, цієї ночі, раніше, ніж двічі проспіваш півень, ти тричі зречешся Мене» (Мк. 14:30).

Рука у крові – символ Юдиної зради. Меч – згадка про відсічення апостолом Петром вуха Малхові, рабу первосвященника, під час арешту Христа у Гефсиманії (Лк. 22:49–50, Ін. 18:10). Ліхтар та смолоскип – ілюстрація тексту Євангелія від Йоана «Отже, Іуда, взявши загін воїнів та слуг первосвященників і фарисеїв, приходить туди з ліхтарями і світильниками та зброєю» (Ін. 18:3). Миска з глечиком може символізувати як омовіння Христом ніг апостолів під час Тайної вечері, так і вмивання рук Понтієм Пілатом. Терновий вінець – ним був увінчаний Христос заради приниження. Стоп – до нього був прив'язаний Ісус під час бичування. Різки, бич – ними воїни били Христа і знущалися з Нього. Закривавлена стопа символізує шлях Ісуса на Голгофу.

За західною традицією іконописець написав плат Вероніки. За церковними переказами, під час шестя Христа на Голгофу Вероніка подала свій плат Ісусу, щоб Він витер піт і кров на обличчі. Чудесним чином лик Спасителя відбився на платі.

Знаряддя страстей на хресті представлено цвяхами, молотком, списом і тростиною. Цвяхи утримували тіло на хресті. Молотком забивали цвяхи. Списом римський воїн пронизав бік розіп'ятого Ісуса. На тростині кріпилася губка, змочена в оці, яку піднесли до вус Христа. Іконописець змалював також кліщі, якими виймали цвяхи з рук Ісуса, драбину, за допомогою якої знімали Його мертве тіло з хреста, гральні кості, якими воїни розігрували одяг Ісуса.

У верхній частині образу над Христом колись був напис: «Ядйй Мою плоть, и пияй Мою кров, во Мнѣ убо сей пребываетъ, въ нѣмъже и Азъ есмь» («Хто їсть Мою плоть, і п'є Мою кров, в Мені перебуває і Я в ньому») – (Ін. 6:56), від якого, на жаль, залишилось тільки одне слово «Мою». Ікона має точну дату написання: «Року Божого 1737 місяця марта дня 26».

Образ «Христос у потирі» свідчить, що волинський майстер володів чудовим знанням євангельських сцен. Він уміло підкреслює жертвність Ісуса Христа, Його невимовні страждання та розкриває головний із догматів нашої віри – спокутну жертву Христа за рід людський.

Тетяна ЄЛІСЕЄВА,
завідувач Музею волинської ікони

РАДИМО ПРИДБАТИ

ОГІЄНКОВІ КНИЖКИ. БАГАТО

Протягом останніх років том за томом у київському видавництві «Наша культура і наука» в серії «Запізніле вороття» виходять твори митрополита Іларіона (Огієнка). Цей титан праці на нашій церковній ниві залишив велику спадщину, друковану й недруковану, а доктор філологічних наук Микола Тимошик та ряд інших діячів узяли на себе труд донести до читачів у систематизованому вигляді частину того доробку.

Зараз у продажу є такі книги митрополита Іларіона: «Дохристиянські вірування українського народу», «Українська Церква за час Руїни (1657–1687)», «Світильники землі української» (про Божих угодників нашої земної Вітчизни), «Служити народові – то служити Богові», «Любімо свою Українську Церкву», «Свята Почаївська лавра», «Ідеологія Української Церкви».

Упорядник, автор передмов і коментарів цих

томів – теж Микола Тимошик. Він написав і біографічну книгу про владика Іларіона – «Його бій за державність».

Літературу, яку поширює видавничий відділ епархії «Ключі», можна придбати:

у книгарні-бібліотеці в Луцьку, просп. Волі, 2 (навпроти ЦУМу, біля обласної юнацької бібліотеки). Розпорядок роботи: будні – 9–19 год; свята, суботи й неділі – 10–17 год; у храмах нашої епархії; поштою (ВВ «Ключі», вул. Градний узвіз, 1, Луцьк, 43025).

Книги можна замовити телефонами – (0332) 29-94-01, (050) 3397366, (067) 5705797;

Для зацікавлених у співпраці діє система знижок.

СВЯТИНІ ВОЛИНИ

«ЖИДИЧИНСЬКА
ЛАВРА – ЗАБУТА
ІСТОРІЯ»

Представлення наукового проекту з такою назвою відбулося 17 лютого в чоловічому монастирі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату. Про це повідомила у «Фейсбуці» інформаційна платформа «Завтра».

На заході опікувальна рада обителі прийняла декларацію про реалізацію завдань щодо розвитку жидичинського монастиря як «центру національного, культурно-просвітницького та духовного становлення української державності на теренах Волині».

Автори документа вважають, що відродження древніх духовних святинь, таких як у Жидичині, є «одним із пріоритетних завдань розбудови української державності, особливо в часи військових протистоянь та окупації країни загарбниками». Тож слід консолідувати зусилля «для розвитку та процвітання єдиної проукраїнської в нашій державі обителі, яка мала статус лаври».

Учасниками презентації, зокрема, були: декан монастирів епархії та намісник жидичинського монастиря архимандрит Константин (Марченко), ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакин, ректор Луцького національного технічного університету Петро Савчук, голова Жидичинської ОТГ Галина Матвіюк, депутати місцевих рад, підприємці.

У рамках проекту заплановано різноманітні акції, наукові заходи, прес-конференції, інтерв'ю тощо.

ГОЛОВА БРАТСТВА ВИПУСТИВ КНИГУ ПРО ГОЛОДОМОР

Відбулося представлення видання очільника Луцького Хрестовоздвиженського братства (відродженого) Андрія Бондарчука «Україна. Голодомор 1946–1947 років: непокараний злочин, забуте добро». Він автор і упорядник цього фоліанта.

16 лютого в Палаці культури обласного центру письменника привітали, зокрема, настоятель братського храму Воздвиження хреста Господнього протоієрей Василь Клочак та викладач Волинської православної богословської академії священник Ярослав Черенюк.

Книга, котру Андрій Іванович готував до

так і передусім українським веденням сільського господарства й примусовим

друку три роки, порушує тему милосердя волинян, які давали їжу тим, хто прибував зі Сходу України та з Росії, рятуючись від післявоєнного голодомору. Під цією палітуркою зібрано не лише статті відомих істориків, а й свідчення тих, хто пережив ті страшні часи.

У 1946–1947 роках у багатьох регіонах Радянського Союзу був голод, спричинений як природними факторами, наслідками війни,

вилученням «лишків продовольства». Безліч людей ринули на Західну Україну, де тоді ще майже не було колгоспів, тож населення хоч не жило заможнo, але й не голодувало. Перші валки біженців прибули із Брянської області Російської Федерації, тому всіх тих прохачів згодом стали називати «брянцями». Частина «брянців» залишилася жити серед західняків, пам'ятаючи їхнє християнське милосердя.

Але Андрій Іванович зауважує, що саме нащадки деяких поряткованих волинянами «зарзавбивають наших хлопців, які боронять Україну від агресора. Тому ця тема болить і значення правди історії зараз підняте на високий щабель».

Видання можна придбати в Музеї історії Луцького братства (вул. Кондзелевича, 5).

УКРАЇНЦІ В ЛИТВІ

Українського цвіту – по всьому світу. Наші земляки у пошуках кращої долі шукають місця під сонцем у різних країнах. Здобувши ліпший матеріальний статок, рано чи пізно, але справа доходить до духовності. Українські традиції, усна народна творчість, свята – все це формує образ українця за кордоном.

Литва – одна із таких країн, де українство дає про себе знати дружньою спільнотою навколо національних цінностей і, зокрема, релігії. Православ'я Київського Патріархату заявляє про себе щирою потребою у самовираженні, здобутті права на власний храм. У місті Вільнюсі українська громада здійснює конкретні кроки для будівництва храму КП. Але, треба визнати, не все складається легко і просто у цьому важливому питанні.

Більш детально на цю тему розмовляємо із протоієреєм Володимиром Мицьком, камінь-каширським деканом і настоятелем парафії Святителя Миколая Чудотворця в Камени-Каширському.

– Отче, поясніть зв'язок польського містечка Камени зі столицею Литви Вільнюсом. Як саме утверджується наш Патріархат в Прибалтиці?

– У Литві з кожним роком зростає кількість українців, які бажають мати свій храм для звершення Літургії та молебнів. Вони потребують і звершення православних обрядів, які утверджують наші національні духовні цінності. Два роки тому з благословення керуючого Волинською єпархією УПЦ КП митрополита Михаїла розпочато створення української громади в місті Каунас. Це досить складний процес. За рік громада лише зуміла добитися у державному реєстрі свого номера

релігійної громади під назвою «Усіх святих земель української», головою обрано Володимира Кулика.

Особисто мені доля всміхнулася можливістю побувати в цій прибалтійській країні у складі української делегації в листопаді минулого року. У Каунасі представники Посольства України в Литовській Республіці спільно з українською громадою Вільнюса та Каунаса, представниками суспільно-політичного руху «Саюдіс», Союзу стрільців Литви, Збройних сил Литви, курсантами Каунаського кадетського ліцею, парафіянами храму Пресвятої Трійці УГКЦ у Вільнюсі, вірними Київського Патріархату, литовською громадськістю взяли участь у вшануванні пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. Тоді мені було надано можливість відслужити панахиду.

– До становлення українського храму у Вільнюсі причетні поважні особи – президент Литви Даля Грибаускайте та Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет. Як результати їх домовленостей уже стали відчутними?

– Задля можливості мати церкву Київського Патріархату у Вільнюсі Патріарх Філарет звернувся з офіційним листом до президента Литви Далі Грибаускайте, в якому обґрунтував потребу української громади в релігійному духовному центрі. Виділення землі та будівництво храму відбувається досить повільно внаслідок державних законів Литви. В Україні землевідведення та будівництво відбувається значно простіше. Людиною, яка натхненно займається розбудовою храму та товариства, є Іван Букавін, громадянин Литви,

що мешкає у Вільнюсі. На даний час проводиться реєстрація громади, яка носитиме назву «Святих рівноапостольних Володимира і Ольги».

– Окрім служб та обрядів, яких іще духовних заходів можна очікувати у створених храмах?

– Яскравим прикладом співпраці, не тільки у формі молебню, була наша зустріч із нагоди річниці Голодомору в Україні. Після завершення служби усі присутні взяли участь в урочистій церемонії покладання квітів та запалення свічок біля меморіальної дошки полковнику армії УНР Євгенові Коновальцю, розташованої у центрі міста, на стіні будинку, в якому він жив, на алеї Свободи. До речі, він мав литовське громадянство. У музеї Каунаського замку за сприяння Посольства України відбувся показ документального фільму «Територія Голодомору: пам'ять немируща», створеного Канадським музеєм прав людини (м. Вінніпег) спільно з Меморіалом жертв Голодомору (м. Київ), а також дискусія на тему «Голодомор в Україні 1932 – 1933 років: пам'ять та уроки». Усі учасники меморіальних заходів приєдналися до Всеукраїнської акції «Запали свічку». Було викладено свічки у формі Державного Герба України та Державного Герба Литовської Республіки, пролунали Державні Гімни України та Литви, пам'ять загиблих було вшановано хвилиною мовчання. Акції також відбулися у Вільнюсі, Клайпеді. Того ж дня біля Посольства України було приспущено Державний Прапор України, запалено свічки пам'яті.

З Божою допомогою розпочата справа має увінчатися не тільки будівництвом храмів у столиці та інших містах Литви, а створенням активно діючого українського культурного центру.

Віталій КЛИМЧУК
Світнини з архіву І. Букавіна

АМВОН

ПІСТ – АБИ ПРИМИРИТИСЬ І НАБЛИЗИТИСЬ ДО БОГА

Проповідь митрополита Луцького і Волинського Михаїла*

Во ім'я Отця і Сина і Святого Духа! Слава Ісусу Христу!

«Мир даю вам», – такими словами Ісус Христос, звертаючись до апостолів, звертається сьогодні й до нас. Говорить про нову заповідь, заповідь примирення, заповідь любові.

Споглядаючи на історію буття людини, ми знаходимо створення світу. У Книзі Буття сказано: створив Господь чоловіка, створив жінку; створивши людину, Господь завершив творіння. Але не завершена вся еволюція життя. Тому, що є початок – мусить бути й кінець. І ось, створивши людину, Господь вкладає в неї особливий зміст. Не просто ще одне творіння із багатьох творинь, які є на Землі, – тварини, природа, матерія... Створює людину за образом Своїм і подобою Своєю. В чому вся суть створення людини? Вона створена в любові, як і весь світ. Але весь світ виявився не до кінця досконалим.

Ми знаходимо й інший приклад, коли створений Богом ангельський світ розділяється. Частина ангелів не витримує випробування. Найважче випробування – випробування владою. Тому, маючи владу, [найвищий ангел Люцифер] в гордині своїй сказав: «Я також можу поставити свій престол. Високо, подібно до Бога». І ось в цю мить змінюється його природа

– і він тепер відпадає від Бога. Не наближається, а, навпаки, віддаляється.

І це віддалення від Бога, яке можна позначити словом «антипод», ми зображаємо на іконах темним кольором. Неправильно сказати, що ангельським силам, які відпали від Бога, властиве чорне. Але в означенні кольору – це

протилежне білому. Якщо ми ангелів, котрі залишилися служити Богу, зображаємо білим кольором, то ангелів, котрі відпали від Бога, – темним. Це означає «відпали, стали інші за своєю суттю». За своєю суттю тому, що стали боготворивні, противилися волі Божій. А сказано в Євангелії, що «і біси вірують, трепещуть, але

не каються». Тобто не змінюють суті своєї. Залишаються у тій самій темноті.

Тому ми сьогодні говоримо про рай і пекло. І знову ж таки означаючи, що рай – це щось таке світле, сад, яблуні і ще якісь образи. Це ми так зображаємо. А якщо зображаємо пекло, то це якісь темні кольори, якісь котли, ще щось. Це наша думка така. Бо як говорити про рай, говоримо в першу чергу про стан. Стан, у якому знаходилася людина. Не тільки місце життя, а стан. Якщо ми говоримо про пекло, то, знов же ж, це не якесь місце особливе, пекло може бути в душі кожного. Якщо ти грішиш, душа твоя стає, як пекло. Пекло всередині нас є. Якщо є всередині нас рай, а ми кажемо: «Царство Боже всередині вас є». Ми говоримо про людину, про душу людську, ми говоримо про те, що всередині. Де середина? Ось людина. «...Всередині вас є» – і чомуось показуємо на грудну клітку. Не на якусь іншу частину тіла. А в якій частині тіла «Царство Боже всередині вас є»? Де? Коліно? Плече? Відносні ж речі, правда? Не можна так от казати, що це іменно тут, де сплетіння чи щось інше. Тому рай і пекло всередині нас є. Тобто це – стан душі.

І якщо ми говорим про те, що людина [по смерті] буде страждати, то це означає, що

ПЕРЕДРУКИ

СИНЬО-ЖОВТА ТАЄМНИЦЯ СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКОГО ХРАМУ

У церкві села Липне Ківерцівського району під куполом знайшли український прапор та тризуб

Перед масивними кованими воротами чекаємо священика. Якесь жіночка дуже підозріло, з недовірою подивилася на нас й строго запитала:

– Хлопці, а що це ви тут робите? Чого крутитесь біля нашого храму? Сьогодні Служби немає.

– Чекаємо отця Ігоря Циліюрика, – ввічливо пояснили їй. Вже згодом я зрозумів, чому вона цікавилася й приглядалася до нас

На знамені – кров, пролита за Україну, ніхто з жителів не знає подробиць цієї історії

Разом зі священиком прямуємо через доглянуте й гарне подвір'я до церкви, праворуч – дерев'яна триярусна дзвіниця. Отець Ігор відключає сигналізацію й пояснює, що мусять остерігатися, бо два роки тому храм пограбували. Злодії, очевидно, шукали срібну чашу, але так і не знайшли. Забрали 13 невеличких ікон.

Кажу настоятелю, що одна уважна парафіянка нас також прийняла за якихось зловмисників, бо наполегливо допитувалася, звідки ми й з якою метою приїхали. Добре, хоч поліцію не викликала.

Внутрішнє убранство старовинного дерев'яного Свято-Михайлівського храму, спорудженого у 1770 році, викликає подив і захоплення. Особливо майстерно вирізьблені з двох суцільних дощок царські врата. За словами священика, церква зводилася на дубових палях. За переказами, коли їх заміняли кам'яним фундаментом, то знайшли багато людських кісток та черепів, які захоронені під підлогою. Тож цілком ймовірно, що церква збудована на якомусь древньому кладовищі. Та й від минулого століття залишилася нерозгаданою таємниця синьо-жовтого прапора.

Отець Ігор обережно виносить з вітваря саморобний стяг, пошитий з двох марлевих

Протоієрей Ігор Циліюрик

полотнищ, та намальований на кольоровому картонному аркуші тризуб.

– Десять років тому перекривали церкву й майстри під бляхою знайшли якийсь пакунок, загорнутий в хустину. Коли розкрили, то побачили цей прапор та тризуб, – розповідає священик. – Скільки літ історичні реліквії там пролежали, нам не вдалося з'ясувати. Тому можемо лише здогадуватися. Навіть старожили не пам'ятають. Ніхто з жителів села не знає подробиць. Хоча мені доводилося чути різні версії. Казали, що прапор і тризуб зберігали в церкві ще до приходу «перших советів» у 1939-му.

За словами отця Ігоря, під час війни в храмі переховувалися повстанці, то, ймовірно, вони

й заховали. Хоча це ж було не так просто зробити – вилізти, щоб ніхто не побачив, на церковну баню, відігнути металеву покрівлю. Люди навіть в ті страшні роки все-таки сподівалися й вірили, що колись таки знадобляться українські національні символи, які не треба буде ховати.

Уважно роздивляємося саморобний прапор, на якому добре видно плями: хтосьна, може, це чиясь кров, пролита за Україну. Тих героїв давно немає на світі, але збереглася захована ними для нащадків святиня.

Цікавлюся у священика, чи не має наміру передати ці на правду раритети у Ківерцівський чи обласний краєзнавчий музей?

Церква в с. Липно

Знайдені реліквії

Він пояснює, що були різні пропозиції, але реліквії завжди зберігатимуться у їхньому храмі, адже це частина його історії.

Упівці відстрілювались від «краснопогонників» із дзвіниці

Разом з отцем Ігорем ми поїхали до липненського старожила Адама Поповича, якому виповнилося 85 літ. Колись він жив біля храму. Дід Адам пригадав кілька фрагментів з історії Свято-Михайлівської церкви, в якій, за його словами, завжди творилася молитва і відбувалася Служба Божа – за поляків, за німців і за советів.

Як розповів наш співрозмовник, у 1943-му, під час нацистської окупації наказали всім жителям Липного зібратися у храмі, але хтось добре поінформований попередив людей: не йдіть, бо німці планують спалити всіх разом із церквою. Перед цим відбулася кривава розправа у сусідньому Берестяному. Там понад дві сотні селян від смерті врятувала німецька жінка Ельза Шнетінберт. За словами діда Адама, тільки завдяки Божому провидінню тоді у Липному вцілів і храм, і люди. Вже після війни в навколишніх лісах діяли загони українських повстанців. Для боротьби з ними у Холоневичах стояв цілий військовий гарнізон «краснопогонників».

– Якось з батьками їхали ми волами на своє поле. Я ще був пацаном, – пригадає Адам Григорович. – Коли чуємо, як щось сильно бахнуло на дзвіниці. Там ховалися повстанці. Бачимо, летять воєнні з гарнізону, а їден побіг за підмогою в штаб. Знялася стрілянина. «Краснопогонники» стали пуляти з усіх боків. То одного упівця забили через вікно, а чотирьох чи п'ятьох забрали і погнали в Холоневичі. То не скажу вам, як їхня доля склалася. Чув, що zostалися вони живі.

– У вашому храмі зберігається український прапор та тризуб. Може, ви знаєте, коли й хто їх заховав? – запитую у старожила.

– Я все намагався допитатися в людей, вам нічого нового не скажу. Колись, ще у вуйну, був у церкві староста. Звався по-сільському Дмитьор, а прізвище Третяк. То він тримав зв'язок із повстанцями. Думаю, староста міг того прапора сховати, бо прийшли совети, а він мав ключі від церкви. Може, кому й шепнув, але вже не zostалося в живих нікого...

***

Красивий та величний Свято-Михайлівський храм, якому через два роки буде 250 літ, мовчить. Тільки він знає всю правду про синьо-жовтий прапор, захований під церковною банею, між землею та небом, щоб ближче до Бога.

Костянтин ГАРБАРЧУК

Світлина з сайта Volyn.com.ua

ЗВ'ЯЗОК ЧАСІВ

НЕСПОДІВАНА ЗНАХІДКА В ГУЛІВЦІ – ЯК БОЖИЙ ЗНАК

У с. Гулівка Ковельського районного деканату в корінні поваленого, ймовірно, від сильного вітру дерева неподалік лісу виявлено частину євхаристійного набору, напрестольний хрест, дарохранительницю та антиминос.

Нагадаємо, до євхаристійного набору входять чаша, дискос (особлива тарілка на підставці), звіздця (хрестоподібно з'єднані металеві дуги над дискосом), ложка (ложечка) та копіє (списоподібний ніж). Антимінос – освячений плат із зашитою частинкою мощей когось із святих. Усе це є обов'язковим для звершення Божественної Літургії.

На знайденому антиминосі збереглися два архієрейських підписи. Перший – єпископа Никона (Бессонова), вікарія Волинської єпархії, зроблений 1910 р. Другий належить архієпископові Олексію (Громадському), датований 1935 р.

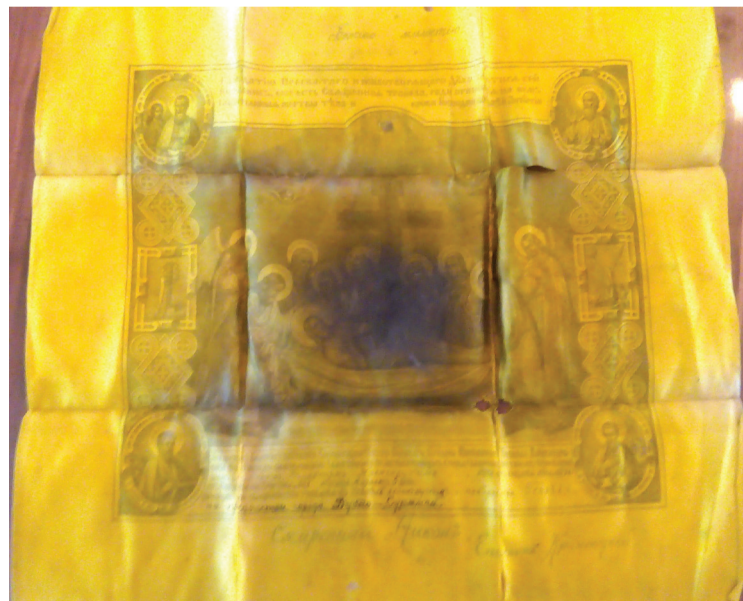
Настоятель парафії Почаївської ікони Божої Матері протоієрей Дмитро Андрухів розповів інформаційній службі єпархії, що церковне начиння знайшов місцевий житель. Усе воно було законсервоване у восковому кубі, тому й збереглося неушкодженим. Як опинилося під деревом – невідомо. Душпастир припустив, що, можливо, якийсь священик сховав його під час переслідувань Церкви радянською владою.

Громаду Почаївської ікони Божої Матері Київського Патріархату в с. Гулівка, де храм використовує Московський, створено недавно.

5 серпня 2014 р. декан протоієрей Іван Бонис із благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла освятив хреста на місці, де має постати нова церква.

Проте довгий час місцеві жителі не брали активної участі у розбудові українського храму. Отець Дмитро переконаний, що саме Божа Матір допомогла знайти набір, антиминос

і дарохранительницю саме в цей час. Адже після такого знамення парафіяни почали більше перейматися життям громади.

Зараз євхаристійний набір, хрест і дарохранительниця зберігаються в настоятеля. Антимінос, якого через ветхість уже неможливо використовувати в Богослужінні, передано на зберігання у Волинську православну богословську

академію. Владика ж видав о. Дмитру новий антиминос.

Ольга ВЕРЕМЧУК

Світлина з архіву протоієрея Дмитра Андрухіва та інформаційної служби єпархії

